

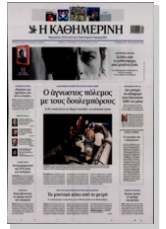
1. ΕΙΝΑΙ ΑΞΙΟΜΑΧΕΣ ΟΙ ΤΟΥΡΚΙΚΕΣ ΕΝΟΠΛΕΣ ΔΥΝΑΜΕΙΣ ;

Μέσο: . . . . . ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ ΚΥΡΙΑΚΗΣ

Ημ. Έκδοσης: . . .25/08/2024 Ημ. Αποδελτίωσης: . . .25/08/2024

Σελίδα: 26

Innews ΑΕ - Αποδελτίωση Τύπου - <http://www.innews.gr>

Είναι αξιόμαχες οι τουρκικές ένοπλες δυνάμεις;

Του ΑΝΤΩΝΗ ΚΑΜΑΡΑ

Με την Τουρκία να παραμένει η μείζων απειλή εθνικής ασφάλειας για τη χώρα μας, το ερώτημα του κατά πόσον είναι αξιόμαχες οι τουρκικές ένοπλες δυνάμεις (ΤΕΔ) δεν μπορεί παρά να είναι ζωτικής σημασίας.

Ευτυχώς για μας η διεθνής βιβλιογραφία έχει αναπτύξει εξεληγμένα αναλυτικά εργαλεία που μπορούν να μας βοηθήσουν να δώσουμε τις σχετικές απαντήσεις. Υπάρχει στέρεα συναίσθηση ότι πολιτικά καθεστώτα, όπως του προέδρου Ερντογάν, που πρόσφατα έχουν υποστεί στρατιωτικά πραξικοπήματα, τείνουν συστηματικά να μειώνουν το αξιόμαχο των ενόπλων δυνάμεών τους ώστε να «στεγανοποιηθούν» από την απειλή ενός μελλοντικού, νέου πραξικοπήματος (το λεγόμενο «coup proofing»). Σχετική ποσοτική μελέτη έχει τεκμηριώσει ότι, στη μεταπολεμική περίοδο, εμπόλεμες χώρες που είχαν στο πρόσφατο παρελθόν τους υποστεί στρατιωτικό πραξικόπημα, και τα καθεστώτα

τους είχαν, ως εκ τούτου, προβεί πρώτα σε μαζικές εκκαθαρίσεις αξιωματικών και στη συνέχεια σε αναξιοκρατική επιλογή της στρατιωτικής ιεραρχίας τους, μείωσαν κατά 28% την πιθανότητα τους να κερδίσουν στον πόλεμο.

Αυτοί οι τρεις παράγοντες χαρακτηρίζουν την Τουρκία του Ερντογάν. Έχουμε πρώτα το αποτυχημένο πραξικόπημα του 2016, και μετά τις μαζικές εκκαθαρίσεις αξιωματικών και την επιλογή της στρατιωτικής ιεραρχίας με βασικό κριτήριο τη νομιμοφροσύνη στο καθεστώς Ερντογάν. Η ένσταση ότι μετά από οκτώ χρόνια οι αρνητικές επιπτώσεις στο αξιόμαχο των ΤΕΔ θα έχουν μετριασθεί εν μέρει μόνο ευσταθεί. Διεθνείς αναλυτές όντως εκτίμησαν ότι σε μια δεκαετία από το πραξικόπημα, σε δύο χρόνια από τώρα, η τουρκική πολεμική αεροπορία θα έχει επιουλώσει τα τραύματά της από την απόφαση πολλών εμπειρών αεροπόρων. Σε αντιδιαστολή, Τούρκοι πολιτικοί επιστήμονες δια-

πιστώνουν τη συνεχή παγίωση και εμβάθυνση, μετά το 2016, ενός τελείως προσωποπαγούς συστήματος εξουσίας, όπου αδιαφανή δίκτυα συνδεδεμένα με τον πρόεδρο ή με τους πολιτικούς του συμμάχους, όπως το ακροδεξιό κόμμα ΜΗΡ, «λύνουν και δένουν» στο τουρκικό σύστημα εθνικής ασφάλειας, διαβρώνοντας την αξιοκρατική συνοχή του σώματος αξιωματικών των ΤΕΔ.

Σημαίνει ότι παντού και πάντα στο σήμαν των ΤΕΔ κυριαρχεί η αναξιοκρατία; Και εδώ η διεθνής βιβλιογραφία για το «coup proofing» δίνει διαφωτιστικές απαντήσεις. Μονάδες που επιχειρούν μακριά από τα κέντρα πολιτικής εξουσίας και δεν συνιστούν απειλή στο καθεστώς μπορεί να έχουν αξιωματικούς και ικανοποιητικές επιχειρησιακές επιδόσεις. Μονάδες όμως που έχουν τη βάση τους στα κέντρα πολιτικής εξουσίας πρέπει πρωτίστως να είναι καθεστωτικά νομιμόφρονες. Μπορεί στα σύνορα Τουρκίας και Συρίας

η καθεστωτική νομιμοφροσύνη να είναι δευτερευούσης σημασίας, κάτι όμως που, εικάζουμε, δεν ιoxίζει για την ηγεσία της 1ης Στρατιάς που έχει έδρα την Κωνσταντινούπολη, κέντρο των πραξικοπημάτων του 2016 (και με επιχειρησιακή ευθύνη για τα χερσαία ελληνο-τουρκικά σύνορα). Η στρατιωτική ικανότητα σε τέτοια πολιτικά σημειοταστά όπως της Κωνσταντινούπολης –που συμπεριλαμβάνει τη διάθεση για ανάληψη πρωτοβουλίας, τον σεβασμό των άλλων αξιωματικών, την ικανότητα εκτέλεσης επιχειρήσεων– είναι συχνά ανεπιθύμητη, διότι μπορεί να χρησιμοποιηθεί σε ένα μελλοντικό πραξικόπημα.

Η ηγεμονία Ερντογάν στις ΤΕΔ δεν συνοδεύτηκε βέβαια μόνο από τις στρατηγικές του «coup proofing» αλλά και από τη διεξαγωγή εκτεταμένων στρατιωτικών επιχειρήσεων, ιδίως στη Συρία, με βασικό κριτήριο τις προεκλογικές σκοπιότητες του προέδρου. Παράλληλα, επιχειρήσεις στη Λιβύη

και στο Ναγκόρνο Καραμπάχ μέσω «πληρεξουσίων» αναφιβόλα προσέθεσαν και δεν αφείρεσαν στο αξιόμαχο των ΤΕΔ. Μαζί με το δόγμα της «Γαλάζιας Πατρίδας», αυτές οι επιχειρήσεις εξυπρέτησαν και το «coup proofing» κερδίζοντας τη νομιμοφροσύνη πολλών Τούρκων αξιωματικών που απέκτησαν ευκαιρίες ανέλιξης και διάθεσης αυξημένων πόρων στους κλάδους που υπηρετούν.

Τονίζουμε όμως ότι αυτές οι επιχειρήσεις διεξήχθησαν σε δευτερευούσης σημασίας θέατρα επιχειρήσεων –όπως συνέβη με τις ρωσικές ένοπλες δυνάμεις, που αφού «μεγαλοτύρπησαν» στη Συρία τσαλακώθηκαν στην Ουκρανία–, έναντι επιχειρησιακά και τεχνολογικά υστερημένων αντιπάλων. Το δε «coup proofing» του προέδρου Ερντογάν ενέτεινε την αποξένωση των ΤΕΔ από τη διεξαγωγή επιχειρήσεων σε δυτικά πρότυπα, διότι οι εκκαθαρίσεις εστίασθηκαν στους ανώτερους αξιωματικούς νατοϊκής εκπαίδευσης και προσανα-

τολισμού, μια που το πραξικόπημα του 2016 εμβάθυνε την αντιδυτική καχυποψία τους. Σε μια εποχή που οι ένοπλες δυνάμεις διεθνώς, και σίγουρα των χωρών-μελών του ΝΑΤΟ, συμπεριλαμβανομένων και των ελληνικών, βασίζουν τον μετασχηματισμό τους στα διδάγματα του «μεγάλου πολέμου» μεταξύ δύο βιομηχανικών κρατών, της Ρωσίας και της Ουκρανίας, άποψη του γράφοντος είναι ότι οι εκκαθαρίσεις αυτών των αξιωματικών, ακολουθούμενες από επιλογές της στρατιωτικής ιεραρχίας με βάση την καθεστωτική νομιμοφροσύνη, καθιστούν τις ΤΕΔ «ανεπίδεκτες μάθησως» αναφορικά με την εξέλιξη του αξιόμαχου τους. Τουλάχιστον όσο ο πρόεδρος Ερντογάν θα είναι στην εξουσία.

Ο κ. Αντώνης Καμάρας είναι επιστημονικός συνεργάτης του ΕΛΙΑΜΕΠ. Το άρθρο βασίζεται στο κείμενο πολιτικής του ΕΛΙΑΜΕΠ « Erdogan's coup proofing: why should Greece care?».